

PATRI DILECTISSIMO

HAS STUDIORUM PRIMITIAS

D. V. C.

J. A. A. BRUNETIERE DESROCHETTES.

TENTAMEN CHIMICO-MEDICUM *DE LACTE.*

Quod, Deo duce & Auſpice Dei-Parâ, tueri conabitur in Auguſtiſſimo Ludoviceo Medico Monſpelienſi JOSEPHUS-AMATUS-AMBROSIUS BRUNETIERE DESROCHETTES Fonteniacenſis apud Pictones, Artium liberalium Magiſter, nec-non jamdudùm Medicinæ Alumnus, die Novembris, anni 1773.

Pro Baccalaureatus gradu aſſequendo.

> Quæ ab uſu aut opinione aliena ſunt, proficua licèt reſpuuntur; atqui tamen ſimpliciſſima hæc naturæ placuerat eſſe remedia paratu, ut inquit *Plinius*, & inventu facilia.... *De recondit. feb. intermitt. nat. lib. 4. cap. 11.*

PARTEM lactis phiſiologicam aggredi multùm forſan juvaret; ut verò hodiernis etiam temporibus tantâ caligine obruitur, abſurditatibuſque ingemiſcit ſecretionum ſyſtema, hanc ſublimioribus in arte ingeniis evolvendam relinquere ſatiùs eſt. Quinam ergò ſcopus? Chimicum nec-non medicum,

EXAMEN LACTIS CHIMICUM.

Triplici principio, caſeoſo nimirùm, ſeroſo, & oleoſo pollere fluidum illud animale, nullus in dubium revocat; undè generaliùs ſub nomine emulſionis animalis innoteſcit. An verò legitimus hic modus loquendi? Summa occurrit celebranda diſtinctio; id eſt, vel intelligitur quæcumque olei miſcibilitas ſat permanens cum vehiculo aquoſo, vel corporis mucaginoſi vulgaris diſſolutio, quo mediante ſuſpenſum retinetur principium oleoſum. Si priùs, res inconcuſſè obtinet; ſi poſterius, minimè; Quæ quidem ulterior aſſertio evidentiſſimo ſanè innititur ratiocinio; etenim formam æqualem, pellucidam, per evaporationem ſibi conciliare, necnon iterùm chimicam pati diſſolutionem, ſi ipſi menſtruum affundatur aquoſum, mucilaginis proprietas eſt generalior; porrò nonne contrarium de lacte *Hoffmanni* evincunt experimenta? Undènam verò repetendum illud diſcrimen? Res ſanè ſummis tenebris obvoluſta, nec-non viâ quâcumque chimicâ difficillimè explicanda. Tamen repetam ex quodam animaliſationis initio; undè ad naturam principii albuminoſi magis accedens, viam diſſolutionis in menſtruis aquoſis pari gradu renuere debet. Quis verò huic aſſertioni adverſari poſſet, ab acidis haud multùm concentratis ſolubile corpus albuminoſum, coagulabile contra caſeoſum conclamans; ſed quid indè? Caſeum partem inter mucaginoſam & albuminoſam medium tantùm obtinere; cui integrè adhæremus. Quomodò autem hæc ſubſtantia in ſero coexiſtit caſeoſa? An ſub forma ſummæ ſolummodò diviſionis, ut auctor Dictionarii Chimici protulit? Hæc ſanè nullo nobis fundamento inniti videtur propoſitio: etenim corpora quibuſcum adhæſionem conciliare repugnant appoſita, gravitatem ſpecificam, aut minorem, aut majorem, vel tandem æqualem poſſident; ſi primum, ſuperficiem (ut de oleo v. g. ſaponis per acida decompoſitio, aut per aquas ſelenitoſas, argumentum eſt maniſeſtiſſimum); ſi ſecundum, fundum neceſſariò (ut præcipitationibus quotidianis innoteſcit) petere debent; porrò ut in capite mortuo caſei deſtillati ſummâ quantitate principium redundat terroſum, nonne à mammis animalis extracto lacte, ad fundum breviori tempore vergere deberet? Forſan diviſionis particeps adhuc urgere poſſet; majorem caſeoſæ partis gravitatem ſpecificam pro nihilo eſſe habendam aſſerens, in eo quod, ipſum inter & oleum quodam vigente connubio, realis fiat compenſatio per minorem olei gravitatem unde perfectum enaſcitur æquilibrium (ut propè calcis metallicæ gravitatem ſpecificam auctam explicare tentavit *celeberrimus hujuſce Ludovicei Profeſſor D. Venel*). Hæc verò objectio, etſi ingenioſa, ſubitò evaneſcit: tenim coexiſtente iſto æquilibrio, oleum ad ſuperficiem innatans nunquam manifeſtaretur; aut diſrupto, citò viam præcipitationis ſibi conciliaret portio caſeoſa; quæ duæ experientiæ contradicunt. Argumentum ergò maniſeſtiſſimum diſſolutionis cujuſdam caſei in portione lactis ſeroſâ. Equidem tamen fateor, & per facta aliundè

fateri coactus, non æquè facilè diſſolutionem percipere caſeum, ac mucago vulgaris ſemel per evaporationem obtentus; ſed in primæ aſſertionis de hujus ſubſtantiæ naturâ gratiam illud mihi redundare videtur; variaque experimenta de calce, ut terris ſelenitoſis, cuilibet obvia meæ opinionis tanquam inconcuſſum habenda ſunt complementum. Nunc paucis quæ de portione caſeoſâ nobis dicenda occurrebant abſolvimus, de ipſius productorum per deſtillationem quandam ſubjicientes animadverſionem: nimirùm, quibuſdam aſſerentibus, acidum, alteros juxta alcali volatile obtinetur. Iſtud phœnomenum, ſi totidem locum haberet, ex majori, minorive animaliſationis gradu, ſat benè forſan deduci valeret; ſiquidem mucagine deſtillationi ſubjecto, manifeſtatur acidum; alcali contra volatile, ſi de principio albuminoſo res ſe habeat. Ut verò clariſſimus *Rang*, *Diſſert. Med. de optim. infant. recens nati alimento*, D. *Macquer*, omninò adverſatur; ſiquidem aſſerit quod ex analyſi chimicâ caſei ſpiritus evidentiſſimè urinoſos, tales nimirùm quales omnes animalium partes præbere ſolent, ſemper obtinuerit, illius menti adhærere non dubitaremus, ni obſtaret quod refert D. *Thouvenel*, nempè quod in caſei recentis & puriſſimi deſtillatione, licèt fetidiſſimos & acidis cicurandos ſpiritus fundat, ut plurimùm deſunt alcali veſtigia (1).

Nunc altera duo mihi perpendenda incumbunt principia, pars ſcilicet butyracea, nec-non portio ſeroſa. Quoad partem butyraceam, oleoſam ſynonimè, de ipſa longiùs diſſerere vanum foret; ſiquidem conſenſu unanimi, conclamantibus Chimicis, ad oleorum pinguium claſſem remitti debet, & meritò; utpotè generalibus cunctis proprietatibus inſignitur, ut menſtruum renuere ſpirituoſum, ad gradumque bullientis aquæ tantùm liquefacere, minimè verò volatiliſationem ſuſcipere. Animadvertere ergò mihi ſufficiet hanc mediocrem conſiſtentiam quam poſſidet pars butyracea, ex principio acido eſſe repetendam: quod quidem acidum in butyro recenti ità combinatur, ut nulla ranciditate ipſius ſapor infligatur; quod verò ſenſibus calor aut vetuſtas ſummè obvium manifeſtant. An verò hanc mediocrem ob conſiſtentiam è claſſi genericâ ſuprà annumeratâ eſſet dirimenda? nullatenùs ſanè; idem etenim foret de oleis pleriſque vulgaribus facillimè per frigus condenſationem ſuſcipientibus, dùm oleum amigdalarum illud integrè renuit phœnomenum.

Tertium lactis principium ſuperiùs commemorata excipiens, eſt ſeroſitas, in qua triplicem ſalis ſpeciem, diſſolutam ſaccharum nempè, ſal marinum, alcalique fixum vegetabile reſidere analyſis demonſtrat chimica. De parte ſaccharatâ, plures apprimè fuerunt collocuti, undè vocem conterens, ad altera, de quibus tantùm & ſummè tranſeatim allocutus eſt D. *Beaumé*, devenio. Quod igitur ad ſal marinum attinet, duo hîc notanda mihi videntur, ipſius ſcilicèt origo, & in lacte effectus.

---

[1] *Vid. præſtant. tentam. Chimico-Medicum de corpore nutritivo*, §. 54. p. 73.

Quoad originem : an ne ipsius explicatio sat benè deduceretur ex ingeniosis *Margraaffii* experimentis? Hic enim celeberrimus Chimicus ex quâcumque aquâ, etiam pluviatili, destillationi subjectâ, tale exsurgere productum experimentis fretus manifestavit; porrò ut tali aquâ prata irrorantur, hanc substantiam salinam variis inesse plantis aut corporibus herbaceis, ex quibus nutrimentum depromit animal, nonne sat legitimè inferri valeret? Ad eamdem pariter animadversionem attendens, facillimè hujus salis in urinis redundantis præberetur ratio. Quoad effectus hujus salis in lacte quædam nunc tradituri, nempè mediante hoc sale, ipsius accelerari fermentationem acidam existimamus. Etenim plura sunt experimenta, asserente *Pringlio*, quod jàm aliundè in Physica subterranea notaverat *Beccherus*, quodque singulis coquis innotescit, sal marinum fractâ dosi adhibitum virtute pollere septicâ; constat insuper ex alteris experimentis ab eodem Auctore, nec-non à *Macbridio* prolatis, accelerari etiam fermentationem acidam vegetabilium mediante fermento quodam septico. Quarenàm verò idem in lacte non accideret? Hoc sanè nobis verisimillimum videtur. Equidem verò refert D. *Thouvenel*, *loc. cit.* sal neutrum adhibuisse, ut nitrum, & immoratam fuisse fermentationem lactis acidam; sed nihil nostræ assertioni conformius, & quidem tanquàm antisepticum ac proindè magnâ dosi illud usurpavit; quod in lacte de sale marino diversimodè se habet, id est, minima quantitate contentum, nedùm antisepticam, septicam contrâ vim exercere debet. Quoad alcali fixum vegetabile ab ipsomet D. *Beaumé* detectum, quædam pariter notanda occurrunt. 1°. Hanc substantiam in lacte evolutam non existere innumeris comprobatur experimentis, & ità obviis ut ipsa non referam. 2°. Quod ipsius respicit originem, nil adhuc faciliùs explicandum occurrit, saltem post experimenta ab eodem *Margraaffio* in lucem edita; constat enim aquam quamcumque nitrum in pauca quantitate continere; porrò si ex ingeniosa origine quam de alcali fixo in cineribus maximæ partis vegetabilium contento tradidit *jàm laudatus Professor* D. *Venel*, deducamur, hujus phœnomeni rationem facillimè absolvemus. Aliundè lac quod analysi chimicæ subjecit D. *Beaumé*, forsan ex animali plantis nitrosis nutrito mulctum fuerat.

Prætermissis de lacte ipsius tùm per acida, cùm alcalia coagulatione, ipsius fermentatione, hujus phœnomeni ratione, variisque figmentis eorum qui hanc fermentationem ad præcavendam aquis in mineralibus efficax quoddam minerale coexistere principium asseruere, variis pariter omissis quæ ad usum potiùs œconomicum quam therapeuticum attinent, species hujus liquoris animalis aggredior. Totuplicem autem lactis fingi posse speciem, quotuplex rei naturalis à scriptoribus quadrupedum numerus commemoratur, neminem latet. An verò prolem juxtà diversam, disparibus principiis instituitur fluidum illud? Minimè, cui comprobando non immorabor, utpotè jàm collocuto D. *Venel*, (*encyclop. art. lait.*) hæc plane innotescit assertio. Animadversioni tantùm subjiciam, 1°. Regio-

nibus in europæanis ſextuplicem ſolummodò in uſum ſpeciem advocari, muliebre ſcilicet, aſininum, equinum, vaccinum, caprinum & ovillum. 2°. Diſcrimen inter has lactis ſpecies repetendum nullatenùs ex natura rei, id eſt, ex principiorum heterogeneitate eſſe deducendum, apprimè contra ex proportione diverſa juxtà quam eorum principiis lac coaleſcit, quam quidem proportionem hîc non ſtatuam. Ex iſta verò lactis analogia, ſummum ſanè circà animaliſationem defluit corollarium, id eſt, ad vim quamdam activam (quæque ſit) ſuccos nutritivos convertentem & vivificantem neceſſariò confugere debemus. Etenim aut per vim menſtrualem chimicam, aut per cauſam phyſicam fermentationem nimirùm in ventriculo accedentem, hujus analogiæ ratio præberi poſſet; utrumque verò craſſiſſimâ abſurditate corruit. 1°. Vis menſtrualis, nàm apud Chimicos principium ſequens remanet inconcuſſum; ſcilicèt ſuppoſitâ diſſolutione, tunc fluidum ex proprietatibus corporis tùm menſtrualis, tùm diſſoluti participat; ſic v. g. nullus in dubium revocabit ipſammet aquam ſal quoddam viâ diſſolutionis continentem, fluidum conſtituere diverſum ab aqua principio mucaginoſo imprægnatâ; ergò quotieſcumque animal quoddam ex alimentis diverſis nutrimentum depromeret, ipſius lac mulctum principia ſummè diverſa manifeſtare deberet. 2°. Ipſamet fermentatio qualis in vitro manifeſtatur: etenim regula generalior & fermentationis primordialis eſt annotatum ſequens, nimirùm quædam exiſtunt corpora fermentationem ſpirituoſam integrè renuentia, mediatè verò ad acidam aut putridam proclivia; inſuper corpora quæ ſemel fermentationem acidam ſibi conciliarunt, ipſam iterùm nullatenùs ſuſcipere valent, ſed immediatè ad putridam vergunt; ergò animalia, ut canes, lupi, variique populi ut kamchadales, qui plerùmq; carnibus putridis veſcuntur, lac omnimodè heterogeneum largiri deberent, quod tamen non accidit. Quis aliundè mediante ipſamet fermentatione ex carnibus jàm ferè putridis ſal ità jucundm, ut lactis ſaccharum, obtinere poſſet? Integrè ergò ſpontè ruentibus tùm menſtrualis vis chimicæ, tùm fermentationis ſyſtematibus, hujuſce analogiæ ut rationem præbeamus, ad vim vitalem recurrere abſolutæ neceſſitatis eſt. Altera quoque de lacte à quibuſdam agitatur quæſtio, nempè quarenam majori virtute tonicâ polleant lacticinia tùm muliebre ac aſininum, quam vaccinum & caprinum, &c. hæc verò quæſtio non tàm extricata nobis videtur, ut ullam partem ſuſcipere audeamus. Lacte chimicè perpenſo ad ipſiùs uſum therapeuticum nunc devenio.

EXAMEN LACTIS MEDICUM.

Ut in uſum lactis therapeuticum ordinem ſtatuamus, virtutes quibus mirificè pollet ſegregatim perpendere nobis præcellere videtur; ſiquidem, ſemel annotatis, in ipſius dein adminiſtrationem faciliùs & rectiùs legitimum exſurget corollarium. Undè de triplici ipſius virtute, demulcente, incraſſante, & nutriente colloquens, morbos quibus ſummè congruum eſt ſubnectere curabo.

DE LACTIS VIRTUTE DEMULGENTE.

Quid nomine demulcentis medicamenti intelligatur; utrùm pariter hâc virtute gaudeat fluidum illud animale, agitare vanum ſanè omnimodò foret, undè ad indicationes devenio. Itaque virtutem circa demulcentem, delenientem, re tantùm hìc habitâ, 1°. jam annotantibus *Dioſcoride* & *Plinio* (1), in affectibus à venenorum exhibitione cauſam deducentibus, ſaluberrimum producit effectum. Circa verò naturam materiæ venenoſæ, & tempus ex ipſius exhibitione jam elapſum, quædam & ſummi ad praxim momenti occurrit animadverſio; nimirùm vel de mineralibus, aut corporibus reſinoſis, vel de quibuſdam vegetabilibus, ut ſolanum, ſtramonium, &c. quæſtio movetur; ſi prius, palmam ſanè referre videtur illud medicamentum, utpote leniens, parietes ventriculi lubrificans, parteſque reſinoſas, concurrente principio mucaginoſo, ſolubiles aut ſaltem ſuccis aquoſis gaſtriciſque multùm miſcibiles faciens, tunc ſublato ſtimulo, neceſſariò tolluntur effectus, aut ſaltem valdè imminuuntur. Si verò de ſolano aut ſtramonio, &c. incaſsùm jam exhibito emetico, aut ipſius adminiſtrationis tempore jam elapſo, phlogoſique aliundè ventriculi non obviâ, tunc nonne potius, ſi D. *Dejuſſieu* obſervationibus fides adhibenda ſit, ad acida vegetabilia, ut acetum, ſacram tanquàm anchoram confugiendum eſt? Hic autem celeberrimus Medicus obſervavit quòd hæ plantæ prius aceto imprægnatæ impunè devorari poſſint, id eſt, quin ullum ſanitatis ſuccedat detrimentum. Animadvertere inſuper nobis liceat, quòd ab omnibus ferè Medicis, tanquàm potentiſſimum auxilium adversùs pravos arſenici effectus habeantur lacticinia; ſed nonne meliùs & ſecuriùs (inflammatione adhuc non exiſtente) conducere poſſunt alcalia? ſiquidem celebri commemorante *Macquerio*, ita combinationem cum alcalicis ſubſtantiis ſibi conciliat arſenicum, ut ſal neutrum, nullâque cauſticitate donatum coaleſcat. Quis aliundè modò ut chemicis paululùm imbuatur principiis, ſummam affinitatem duo inter hæc corpora vigentem ignorare valeat? fatemur tamen quòd ex eis in vitro deprehenſis, malè ad praxim concluderetur. Quis verò, uſquedum contrarium demonſtrent experimenta, hanc ſuſpicionem tanquam veriſimilem non habebit? 2°. Affectibus in arthriticis, ſummâ tamen præeunte diſtinctione; id eſt, modò ut nullus

---

(1) *Imprimis Dioſcorides, antiquiſſimus medicinalis materiæ Scriptor, Galeno teſte, lib. 2. de mat. med. cap. 77, ita diſſerit: Lac autem recens etiam, efficax eſt contra roſiones & inflammationes à medicamentis exitialibus factas, uti à cantharide, pityocampa, ſalamandra, dorycnio, aconito, &c. &c. id quod etiam Plinius, Hiſt. Natur. lib. 28, ſect. 22 & 23, totidem ferè verbis teſtatur....... ipſe Hoffmannus, diſſert. de ſaluber. ſeri lacti virt. teſtatur ſe præſtantiſſimos effectus vidiſſe de exhibitione ſeri lactis, aut lactis in hypercatharſi tàm metuendâ avertendâ, quàm præſenti compeſcendâ, ſive fuerit per catharticum, ſive emeticum excitata.*

viſcerum abdominalium coexiſtat infarctus, & præcipuè quandò ad naturam acidam, irritantem attinere videtur materia podagrica. Etenim quidem fatemur generaliùs collocutum fuiſſe *Cloptonhavers*, cùm materiam arthriticam ad degenerationem tum acidam, cùm alcalinam ſemper eſſe revocandam afferere non dubitavit; hanc tamen aliquandò obtinere quis in dubium revocare poterit, modo ut ad ea de quodam Pharmaco-polo-Chirurgo commemorata oculos conjiciat? (*Vanſvvieten in aphoriſ. tom. 4, pag. 257, 258.*). Animadvertere verò haud incongruum erit apud arthriticos multùm periculi ſecum inferre diætam lacteam. Etenim quolibet confitente practico, viribus digeſtivis facillimè ſubjiciuntur lacticinia; cuilibet inſuper obvium eſt, jam prius annotante *Sanctorio*, pari proportione decreſcere vires digeſtivas, quò minori robore, quò minori ſtimulo donantur ingeſta; porrò ſi diætæ lacteæ aſſuefacti paululùm à regimine aberrent arthritici, nonne viſcerum epigaſtricorum accedet perturbatio? Nonne detrimentum pati debet coctio? Nonne lethalis materiæ podagricæ metaſtaſis ſupervenire valebit? ſiquidem ſepulchri anatomici ejuſmodi caſus plures commemorat Auctor. Unde optimè hìc defluit quod hâc de re ſcripſit *celeberrimus Mead*; iſte enim monet Medicus, ne ætate provectiores & podagram jamdudum paſſi, ſtrictam illam diætam ex lacte & oleribus tentent; *obſervavit enim quòd his ſi non omninò invadit morbus, pro articulis præcordia infeſtentur, crurumque inſuper robore deſtituti, vitam ſæpè in reliquum miſeram tranſigant;* juvenes verò qui bis vel ter paroxiſmum paſſi ſunt, tentare tale quid poſſe credit. Imprimis autem ſuadet illis in quorum familiâ hæreditarius morbus eſt (1). 3°. In fluore albo; hic verò morbus ex humorum diſſolutione cachexiaque univerſali, aut ex ſumma irritatione uteri, annotante D. *Petit*, cauſam deducere valet. In priori autem caſu ipſius ſanè uſum rejicio: ſummi verò in poſteriori emolumenti videtur alimentum, & præcipuè ſerum. Aliundè evenit aliquandò ut fluor albus in ulcuſcula uteri tranſmutetur, quæ dein cancri naturam induunt; tunc ſanè radi-

---

(1) *Ipſe Hippocrates, lib. de intern. affect. auctor eſt ut in iſchiatide primo exhibeatur purgans, & poſtea lac aſininum bibatur: & in eodem libro prodidit „ arthritidi confert alvum clyſtere aut ſuppoſitorio ſolvere, & „ purgans exhibere, tandemque ſerum coctum & lac aſininum propinare «...... Plinius, L. C. ſect. 9, plurimos lactis uſu ab articulari morbo liberatos perhibet; cui aſſentitur Celſus, lib. 4, cap. 24, ſcribens: quidam etiam aſinino lacte poto in perpetuum hoc malo evaſerunt; ex recentioribus Hollerius, Ballonius, Baglivus, Sydenhamus, aliique plures, lac & maximè aſininum, arthriticorum ſolatium & ſacram anchoram, compluribus exemplis eſſe affirmant........ Hoffmannus ipſe ſe præſtantiſſimos effectus habuiſſe ex lactis uſu in iis affectionibus teſtatur, præterea ſi ætas ſit juvenilis, malum non adeò inveteratum, podagra non fixa ac tophoſa. Diſſert. de mirab. lactis aſinini in medend. uſu. §. 25.*

242

calis vix speranda curatio, sed optimum tanquam prophilacticum, enemata lacte & guttis anodynis confecta usurpari possunt (1). 4°. In dysenteria (2), sed pariter quâdam cum restrictione, id est, observante *Zimmerman*, per os exhibitum evacuationes supprimit, ex qua quidem suppressione summa dein subsequitur virium resolutio. Res vero aliter se habet in tenesmo dysenteriam concomitante, in variis ani excoriationibus cathartici aliquandò drastici exhibitionem subsequentibus, in ulceribusque intestinorum crassorum; quinimò in posteriori casu balsamicis anteponendum est, siquidem substantiæ balsamicæ succis nutritivis ulcusculi parietes nimis defraudantes cicatrisationem prohibent. 5°. In ophthalmiis pertinacibus, in quibus variis pruriginibus infliguntur ægrotantes; ac proinde primordialis affectio est humorum acrimonia; tunc ipsius usus tum internus, cum externus, multùm celebrandus venit; usus, inquam, externus, id est, in oculos injicitur. 6°. In tumoribus inflammatoriis; dolores aliquando atroces sub scopo compescendi, fomentationes aut cataplasmata ipso confecta frequenter adhibentur. Hìc tamen adnotare juvat hanc praxim cuidam cautelæ subjiciendam esse: nimirùm quadruhorio hæc non solùm renovanda sunt, sed etiam lac in usum advocatum prius ebullitioni tradendum est; etenim quid sibi proponit Medicus? Delinire, demulcere, emollire. Porrò his neglectis, nonne contrarius accideret effectus? quidem sanè utpote observante *illustrissimo D. Venel*, (*Encyclop. art. lait*) lac ebullitionis expers, multò citiùs decocto fermentationem suscipit acidam, quæ aliunde halitibus animalibus provocaretur. Ut verò irritare, stimulare, acidorum proprietas est generalis, nonne gravissima diffluere valerent? Earumdem rationum impulsu, tumores dolorifici foventur hæmorroïdales; in meatus aurium, viniferum aliquandò injicitur; magnâque dosi epotatur, cùm nimiam impressionem in organa urinifera manifestârunt cantharides (3). 7°. In variis morbis cutaneis, ut scabie, herpete, &c. multùm tamen præstare vegetabilia & fructus præcipuè summè maturos libenter arbitrarer. 8°. In hæmoptysi, quotiescumque vasorum pulmonalium per materiam quandam acrimoniâ donatam producitur erosio, cujus

(1) *Galenus, lib. X de simpl. medicam. facult. cap. de lacte, asininum lac commendat ad ulcera uteri, renum, &c. &c. Sic Paræus in Chirurgia, lib. 6, cap. 28 saluberrimam & utilissimam efficaciam lacti asinino, experientiâ edoctus, tribuit in his qui cancrosa ulcera gestant, ad acrimoniam humorum corrigendam, tàm internè ad potum, quàm externè ad fomenta usurpato..*

(2) *Vallesius, Comment. in lib. 2. epid. pag. 293, lactis, inquit, quatuor partes cum aquæ duabus mixtæ, immissis lapillis ignitis, aut ignito ferro usque ad consumptionem tertiæ partis, sunt magni usûs in dysenteria...... Serum quoque lactis in tali casu Baglivus & Sidenhamus mirificè commendârunt.*

(3) *Epotum lactis serum mirificè proficuum est ad intestinorum ulcera, cæteras cutis asperitates & cantharides.* Aetius.

cujus causæ diagonsim eruit D. *Barry* ex genarum, carunculæque lacrymalis colore amœno, & præcipuè ex sputis muriaticis quæ sæpè eliminat æger. In ejusmodi verò subjectis, qui ad tabem pulmonalem rapidè vergunt, qui aliunde summâ pulmonum debilitate laborant, lac corroborantibus associatum, ut plantis aromaticis leviterque balsamicis, tanquàm potentissimum habendum est prophilactium (1). 9°. In tussi gutturali idiopathicâ pér humorum acrium defluxum productâ, & præcipuè quandò constitutione debili infligitur æger, ac proinde pertimescendum est ne frequentiùs excitatâ tussi vasa disrumpantur pulmonalia, & dein tanquàm hujus affectûs primordialis complementum subsequatur phthisis. Fatemur tamen meliùs hujus praxis stabiliri successum, si ad altera media adhuc confugiamus, id est, ad auxilia hunc humorum revellentia : unde posito quod è superioribus, ut capite, defluat, tunc ad nucam cauterium excellit applicatum. 10°. In ipsamet hydrope, sed summis cum cautelis, undè paululùm hic immorari mihi liceat; igitur hunc morbum ex transpiratione suppressa, ut aliquandò eis qui corpore sudoribus defluente loca petunt frigidissima, accidit; ex vehiculo aquoso diu & abundanter epotato, unde constitutionis generalis subsequitur enervatio; ex obstructionibus viscerum majorum summè induratis, undè absorbentium clausis vasorum hiatibus, serosus latex colligitur; tandem ex viscerum abdominalium intemperie calidâ deduci posse facta tum practica, cum anatomico invictè demonstrârunt. Porrò his perpensis, quantùm in hoc morbo usus lactis restringi debeat, evidenter patet; cuilibetque notum est tribus in casibus prius annumeratis ferè interdici lacticinia : dixi ferè, siquidem optatis hydropicorum aliquandò obtemperantes Medici mirandum obtinuerunt successum : cuique adhuc, casus forsan si præberet, magis assentirer (exceptis tamen obstructionibus confirmatis, summèque induratis). In eo quod serum lactis principio polleat saccharato, & aliundè factis innitatur hydropicum quemdam integrè fuisse persanatum magnam sacchari quantitatem devorando, quod prius multùm appetiverat. Ab ista contrindicatione generali forsan pariter excipiendi sunt subjecti qui per usum lactis fluxum urinæ patiuntur; quæ quidem virtus hujus medicamenti diuretica apud quosdam manifestata, forsan æquivalet virtuti lactis camelorum catharticæ, ex quâ saluberrimos effectus, mediante ipsius usu, in hydrope à D. *Tavernié* observatos quidam deducunt. An verò liquorem hunc animalem populis orientalibus familiarem ars imitari posset per

(1) *Trallianus de hæmoptysi, L. C. p. 304, ita habet omnes hæmoptyci lacte utantur. Neque enim medicamentum, aut cibus, aut aliud quidpiam adeo accommodum ipsis aut utile quam lac; & qui per initia solo illo constanter, longiori tempore usi sunt, omnes in totum consanuerunt; porrò addit Novi quemdam qui cum toto anno lac bibisset & comedisset, & à vino abstinuisset, ab hæmopthysi & puris sputo liberatus fuit.*

appositionem cujusdam substantiæ salinæ, ut sal marinum, cum lacte vulgari? Suspicor quidem, sed experientia carens nil pronunciare audeo. Quoad autem hanc hydropis speciem cujus causa proxima in viscerum abdominalium intemperie calidâ repetenda est, usum lactis potentissimum tanquàm medicamentum admittere nullatenùs dubito observationibus *Hippocratis* nec-non *D. Lacase* aliunde fretus, qui hydropes colicis doloribus superventos, mediantibus lacticiniis integrè curasse commemorant. Ex sero insuper lactis vinoso saluberrimos in hoc casu effectus perspexisse refert *illustrissimus hujusce Ludovicei Cancellarius D. Barthés.* 11°. In subjectis qui sub veneris castra senuerunt; tunc verò non solùm tanquam demulcens, sed etiam ut leviter tonicum, nutriensque in usum advocatur. 12°. In eis in quibus summa vigere deprehenditur irritabilitas. Quantùm etenim mobilitatem imminuere valeant lacticinia, sat illucescit ex quotidianis annotationibus: nimirum montium conspicimus incolas minimâ ad labores aptitudine donatos, maximo torpore inflictos; qui quidem populi è lacticiniis ferè cuncta depromunt alimenta, dum in occitanis, qui quotidiè potibus vinosis delectantur, summa deprehenditur hilaritas. Tandem hujusce assertionis veritatem adhuc stabilimus argumento sequenti manifestissimo, nimirùm per lactis usum aliquando nimis protractum affectum supervenire melancholicum cuilibet notum est; summâ verò torpedine infligi melancholicos quis dubidat? 13° In epilepsia, nec non in variis affectibus convulsivis per quædam animi pathemata productis ab *Hoffmanno* multum commendatur, in gratiam suæ opinionis refferente quemdam ita factum epilepticum ad pristinam sanitatem, mediante lactis usu, nec-non interpositis cathartico mannato, pulvereque anti-epileptico integrè fuisse revocatum. An verò lectori nihil optandum relinquit hæc observatio? Minimè, siquidem anti-epileptica congrua adhibuisse commemorat observationis auctor, ex quibus forsan posterioribus morbi defluxit curatio. Lacticinia tamen in tali casu, & præcipuè serum multùm prodesse valere nullatenùs negabo: siquidem temperare sibi proponere debet Medicus. Hanc autem observationem integrè conclusivam esse minime concedam. 14°. In febribus acutis, quotiescumque summum vigere ardorem deprehenditur, quæ praxis aliundè apud Batavos valdè celebratur, qui in morbis acutis frequenter hydrogala, id est, lac cum triplici aquosi quantitate præscribunt maritatum; ipsius degenerationem, ipsius corruptionem sub scopo sanè prohibendi, cujus quidem phœnomeni ratio facillimè cuilibet fermentationis legibus paululùm erudito innotescit. An autem hæc praxis generale præceptum constituere valet? Minimè: etenim colloquente *Hipocrate*: „ aliquid „ consuetudini concedendum est, & à multo tempore consueta, etiamsi „ fuerint deteriora, insuetis minus turbare solent “: quod aliundè propriis experimentis confirmavit celeberrimus *Stork* de vino in morbis acutis. Porrò si quis nunc attendat ad ipsorummet victum Batavorum, nihil ipsi sanè mirandum occurret. Ut autem Provinciis in plerisque Gallicanis,

nedum lacticiniis vescantur incolæ, contrà verò liquoribus fermentatis abundanter fruuntur, res aliter necessariò se habere debet; multùm etenim probabile est per alimentum debile, ut lac, in ventriculos excitantibus, corroborantibus assuefactos ingestum, maximam virium digestivarum subsecuturam perturbationem, unde ut securè in febre acuta detentis exhibeatur lac, prius coexistere consuetudinem necessitatis ferè absolutæ nobis videtur. Quod verò ad serum lactis attinet, ipsius administrationi valdè assentimur, in eo quòd optimè clarificatum, partibus caseosis butyraceisque ferè integrè spoliatum, tunc degeneratio putrida, nec-non nidorosa nullatenus pertimescenda sit. 15°. In scorbuto (1), sed summis semper cum cautel*is*; id est, ineunte scorbuto, ut maximo torpore infliguntur ægrotantes, per virtutem incrassantem quam possidet, pessimos effectus producere valeret; undè tunc potius usurpanda sunt antiscorbutica calida dicta, ut v. g. juscula brassicâ confecta, quæ, etsi summam ad putredinem ostendant proclivitatem, palmam tamen aliquandò referunt. Ubi contrà hic morbus multùm progressus est, calore, humorumque acrimoniâ concomitatur, tunc lac usurpari valet; siquidem hoc medio mulierem quamdam priùs antiscorbuticis validioribus incassùm usam persanasse refert *celeberrimus hujusce Ludovicei Decanus D. de Lamure.* 16°. In variolis, & præcipuè serum quod ita frequenter apud Hungaros usurpatur, ut, referente *Ficher*, variolâ correptis cuncto pro alimento concedatur. Lac insuper hoc in morbo sub forma fomentationum cum erethismo cutis infligitur, summo cùm emolumento applicari valet; siquidem imminutâ tensione, faciliùs dein erumpunt pustulæ; tandem fomentationes ipso confectæ & ad crura admotæ, multùm adhùc eruptioni favere possunt, humorum anarrhopiam imminuendo (2). 17°. In fluxu hepatico, sed in eo tantùm qui ex hujus visceris intemperie calidâ, ut inquiebant veteres, provenit; quot etenim mala diffluerent, si obstructionibus foveretur, unicuique planè innotescit. 18°. In mictu cruento, qui à materiâ quadam acri & vias urinarias corrodente causam deducit. Ex ipsius enim cum aqua calcis associatione saluberrimos effectus quidam observârunt Practici. His positis, virtutem ipsius incrassantem & nutrientem aggredimur.

---

(1) *Sanè si curatiùs paulò præstantissima peritissimorum Medicorum qui de scorbuto ex instituto egerunt, scripta, ut Eugaleni, Brunnerii, &c. &c evolvimus & lustramus, ad unum ferè omnes candidè fatentur: solâ diætâ lacteâ, vel sero lactis cum antiscorbuticis decocto & diutiùs usurpato, in pessimis, quæ scorbutus importat, symptomatibus, ut doloribus acutis, ventris torminibus, atrophiâ, febribus lentis, se plus præstitisse quàm ullis aliis auxiliorum generibus.*

(2) *Per aliquot minuta bis aut ter de die ante vel post eruptionem sic foveantur huxam.*

DE LACTIS VIRTUTE NUTRIENTE ET INCRASSANTE.

His dotibus mirabiliter inſigniri lacticinia tùm à priori, cum à poſteriori demonſtrari poteſt. 1°. A priori, etenim corpus mucaginoſum quo aliundè, ut jàm diximus, abundanter pollet fluidum de quo colloquimur, verum eſſe principium nutritivum; nec-non principio terroſo, undè virtus coaleſcit incraſſans, multùm conflari cuilibet ſanè notum eſt Phiſiologo-Chimico. 2°. A poſteriori; quantum enim obſtructionibus faveat, quantum rapidè ſubjectos ſummâ macilentiâ inflictos aliquando reficiat, plurimis obſervationibus, quas hic referre longiùs foret, invictè comprobatur; undè his ſtatutis percelebranda venit hujus medicamenti adminiſtratio. 1°. In mulierculis apud quas deficiente ſuccorum nutritivorum quantitate ſufficienti, deſſiciunt pariter menſtrua: in ejuſmodi etenim ſubjectis, ut apprimè annotat D. *Petit*, nutrire omnium potentiſſimum eſt emmenagogorum. 2°. In catarrhis pectoris, modò ut urgentiorem ad affectum oculi conjiciantur: etenim conclamante obſervatione, niſi ſuperveniat coctio, catarrhorum ſalutaris minimè ſperanda eſt terminatio. Ut verò coctionem natura operari valeat, nec majori ſpiſſitudine, nec majori fluiditate humorem donari coquendum requiritur; ergò quotieſcumque humorum nimia fluxilitas coctioni obſtabit, tunc ſanè lacticinia, nec-non varia incraſſantia, ut farinacea, in uſum advocari debent; dùm contrariâ ratione indicantur attenuantia in catarrhis per humorum degenerationem ſpiſſam, mucoſam productis; in quibus ex mercurio per ſaccharum extincto mirandos effectus perſpexit D. *Merly*. 3°. In pulmonum hæmorragiis, quæ à cauſâ quâdam ut v. g. mechanicâ producuntur: tunc aſtringentibus lac aſſociatum optimum tanquam conſolidans præſervativumque habendum eſt. 4°. In febribus hecticis ſub generali nomine lentarum quibuſdam ab auctoribus comprehenſis. Ut verò apud medicos multùm hæc quæſtio fuit peragitata hîc libenter immorabor. Igitur ut res magis affulgeat, ſegregatim febres lentas ſivè eſſentiales, ſivè ſecundarias, aut etiam cum læſione quorumdam viſcerum complicatas ſuſcipiam. Per febrem autem hecticam eſſentialem cujus exiſtentia à quibuſdam immeritò in dubium revocatur, eam intelligo quæ primariò exiſtit, id eſt, quæ, ſi veteribus credendum ſit, „ex defectu humidi nativi provenit"; quæ quidem febris frequentiùs apud eos qui maſturbatione abutuntur, obſervatur. Ut autem in tali caſu demulcere, ſuccos nutritivos nunc deperditos reficere primordiales ſunt indicationes, lacticinia farinaceis bonæ indolis quibuſdamque aromaticis immixta ſecuriora & potentiora tanquam habenda ſunt auxilia; quod inſuper *Galenus* & *Senertus* docuiſſe videntur, & præcipuè *Galenus* (4. De ſimpl. med. fac. c. 17), qui de uſu lactis in febre hectica ſic colloquitur; » facilis eſt coctionis, optimi « nutrimenti, ac ſummam vim habet, ſubſtantiam corporis noſtri humec» tandi & reficiendi «. Inſuper qui per maſturbationis abuſum febre eſſentiali

lentâ

lentâ corripiuntur, plerumque adhuc ætate vigent adolescenti; ergò minùs à natura recedunt infantili; ac proindè majus sublevamentum ex tali alimento percipere valebunt. Regula etenim generalis sequens statui potest; nimirùm eo securiorem diætam lacteam quominùs ab infantia removemur. Quoad febres lentas secundarias, eas intelligo quæ alterius morbi fiunt complementum; talis est ea febris lenta ægrotantes summè emacians, quæ variolis & morbillis aliquando succedit; tunc sanè saluberrimos effectus lac cortici peruviano junctum præbere solet. Tandem febrium symptomaticarum nomine occurrunt illæ quæ ex vitio quodam cunctam humorum massam infestante, aut ex affectione locali primitiva quorumdam viscerum causam deducunt; in priori casu lac specificis associatum, aut si non cognoscantur, cum eis quæ magis ad hanc virtutem attinent, curationem integram absolvere valet: attamen libenter affectus scrophulosos exciperem, siquidem jàm in strumatum tractatu annotante *celeberrimo* D. *de Bordeu*, huic morbo locum præbere videntur lacticinia. Ut verò integrè absolvantur quæ de usu lactis febribus in lentis symptomaticis dicenda mihi remanent, ad phthisim pulmonalem devenio. Phthisis autem pulmonalis nomine intelligunt practici hunc affectum hujus visceris, undè fèbris lenta nec non totius corporis emaciatio gradatim facta sequuntur. Igitur ut clariùs pateat quid de usu lactis in hoc morbo sentiam, animadvertam hanc phthisim tùm pulmonum tuberculis, tùm ulcere jàm formato deteraninari posse. Si primum, quantum ex lacticiniorum usu mala dimanare possent cuilibet sanè obivium est practico; etenim in tali casu obstructiones debellare, humores attenuare primordialis est indicatio; atqui si diætæ lacteæ affigerentur ægrotantes, nonne contrarius accideret effectus? Equidem sanè, utpotè colloquente *Mortone*, si obstructiones patientibus illud concedatur alimentum, hydropes supervenire non raro videre est. Si secundum, id est, si pulmonum abcessus jàm deprehenditur, tunc attendere debet Medicus utrùm febris lenta ad supremum gradum evehatur necne; si priùs, tunc sanè minimè congrua sunt lacticinia. Etenim ut in diæta lactea quid emolumenti percipere valeat ægrotans, requiritur optima hujus alimenti in ventriculo digestio; quæ tunc haud perficeretur, undè turbatio summa in organis digestivis; quæ forsan adhuc diarrhæam colliquativam huic morborum generi sat familiarem accelerare posset. Insuper febris ista, ut jàm diximus, est symptomatica; ergò si ad supremum urgeat, necessario ulcus substantiam pulmonum jàm multùm devastat; porrò parietum ulceris humiditas nonne adhuc peraugeretur? Ac proindè magis ac magis cicatrisationem ulcus renueret. An verò nunquam ægrotantibus, ut voluit D. *Raulin*, lac concedendum est? Minimè, & duplici fretus argumento hanc negationem profero. 1°. Rationes quibus innititur auctor ille antilacticiniosus, mihi corruere videntur. Etenim, inquit, » tunc in ventriculo coagulationem » illud sibi conciliat fluidum «; sed illud constanter accidere, ut collocutus est *illustrissimus* D. *Venel*, nonne multùm probabile est, modò ut ad ea

in ventriculis juniorum animalium tempore lactationis enecatorum observata oculos convertamus? Insuper adjicit, » apud pulmonicos naturâ » acidâ pollent succi gastrici; «. Sed quid obscurius? Quid minùs comprobatum? Aliundè, etsi res ita obtineret, quid indè in gratiam ipsius opinionis? Nihil: siquidem apud italos, ut faciliùs lactis in ventriculo perficiatur coctio, superepotatur limonata. Aliundè conclamat » lac ità » degeneratum, necnon succi gastrici in massam humorum communem » pervenientes putrefactionem accelerant «; sed quid magis erroneum post observationes saltem à *Pringlio* necnon *Macbridio* de antisepticis traditas? Insuper nonne puogeniæ obstant varia antiseptica? Quis aliundè ignorat virtutem acidorum antisepticam tùm in vitro, cum in corpore humano vivente, invictè comprobatam esse? Tandem, inquit, » si in » phthisi lac à quibusdam in usum advocetur, cum correctivis plerum- » que associatur; atqui alimentum bonæ indolis correctionem non exigit; » de laudabili medicamento nunquam est pertimescendum «. Sed præclara loquendi modus! In febribus acutis per acida corriguntur juscula, ut ipsorum ad putrefactionem imminuatur proclivitas; ergò pessimæ sunt indolis. Alterum argumentum ex observatione depromo; nimirùm ex relatis variorum antiquorum, qui eos phthisi deprehensos ad montes ubi adolescebant variæ plantæ aromaticæ, balsamicæque, demandabant, ut lacticiniis uterentur. Igitur quotiescumque leviter sæviet febris, tunc lacticinia balsamicis nec-non cortici peruviano, (quod observante D. *Dehaen*, est antipuriforme) associata quid mirandi operari valebunt (1).

DE SERI LACTIS VIRTUTIBUS.

Antequam seri lactis virtutes immediatè aggrediar, duplex animadversio præmittenda mihi occurrit. 1°. Ratione præparationis pharmaceuticæ triplidari seri speciem, vinosum scilicèt, *Hoffmannicum*, & acidulum, quod aliundè posteriùs spontè aut per artem obtineri valet. 2°. Ferè indiscriminatim lac asininum aut serum lactis vulgarè præscribere *Hippocratem*. An verò huic analogiæ à divo sene annotatæ potiùs observationibus quam

(1) *Aretæus tantùm lacti in gravissimo hoc morbo tribuit, ut lib. 7 de morb. chron. non dubitaverit asserere phthisicos, si multùm lactis potent, nullo alio egere auxilio..... & Prosper Alpinus, de medic. meth. l. 8, cap. 7, in exulceratione pulmonum & indè factâ tabe, primò lactis muliebris, deinde asinini, & tandem caprini usum, plurimùm commendat..... Rectè enim Celsus, lib. 3, cap. 22, tradit: si vera phthisis est, inter initia protinus ocurrere necessarium est: neque enim facilè hic morbus, cùm inveteraverit, evincitur: inter initia verò subjicit: lac rectè dari potest...... De cibo nihil capiat præter debile & tepidum, solùmmodò carnis vitulinæ & gallinacei pulli decoctum, & potus omnis sit lac cum duabus aquæ partibus immixtum, &c. Eller. de tabe seu phthisi pulmon. sect. 8, pag. 212, 213.*

rationibus chimicis freti assentiri debemus? Equidem sanè, utpote serum lactis huic medico cognitum partibus oleosis caseosisque, lacte asinino magis defraudatur. Fateor tamen serum lactis ab *Hoffmanno* usurpatum, antiquis verò integrè ignotum, principiorum quantitatis ratione multùm lac redolere asininum: siquidem, in hujus medicaminis præparatione, vehiculi per evaporationem aquosi partes oleosæ cum principio saccharato in contactum proximum admoventur. Ut verò corpora dulcia, in oleorum cum aqua micibilitate, reali funguntur intermedio; affuso ergò vehiculo aquoso, in ipso suspensa pars remanebit butyracea; cui insuper suspensioni pars favebit caseosa, quæ, ut jam collocutus sum ubi de lactis examine chimico, in quadam quantitate viam dissolutionis suscipit; & ex qua pariter dissolutione, ut seri lactis *Hoffmannici* cum lacte asinino analogia, nec-non cum sero vulgari discrimen comprobentur, novum exsurgit corollarium. Quoad serum lactis vinosum, modò anglicano synonimè præparatum, lactis, mediante vino quodam hispanico, per coagulationem obtinetur; undè posteriùs illud inter & vulgare tantùm ex principio vinoso quo pollet, repetendum est discrimen. Quod tandem ad serum vulgare attinet, illud sivè lac fermentationi propriæ derelinquendo, sivè per acida ipsum coagulando obtineri posse neminem latet. Quamvis autem in utroque casu per principia ejusdem naturæ coagulationem suscipit pars caseosa, non minùs tamen in sero obtento, non quidem naturâ, sed quantitate principiorum quoddam coexistit discrimen; id est, serum per fermentationem lactis obtentum majori aciditate donatur, quod nullatenùs mirum. Animadvertam tamen quod serum ex lactis coagulatione per stamina quorumdam carduorum proveniens, nullam forsan acidi moleculam contineat; siquidem has substantias principio pollere acido minimè demonstratur. Quânam verò ratione coagulationem suscipiant fluida lactea evolvere sanè non suscipio. Quæram tantùm an, ut protulit *Hoffmannus*, aquæ per acida saturatio hypothesis sit sufficiens & inexpugnabilis: nullatenùs, meo saltem judicio. Etenim grana quædam cremoris tartari hunc effectum producunt, idem pariter occurrit de quibusdam guttis acidorum vegetabilium, ut sunt acetum, succus limonum; quis autem saturationem principii aquosi tàm in lacte abundantis concipere valebit? Insuper nonne in dictis *Hoffmanni* vera deprehenditur contradictio? Ita sanè, utpote, inquit, per acidum vitriolicum lac non coagulatur (*quod tamen, colloquente jam laudato D. Venel, integrè corruit*). Quis autem summam affinitatem acidum vitriolicum inter & aquam vigentem ignorat? Siquidem concentratum & aëri expositnm tantùm aquæ copiam pro connubio sibi conciliat, ut duplici pondere, ac proinde volumine quadruplici peraugeatur. His de sero lactis præmissis, ad ipsius usum nunc devenio. Indicatur ergò in febribus acutis, & præcipuè in ardentibus, in quibus temperare, calorem necnon ardorem febrilem imminuere sibi proponere debet Medicus; in quo quidem casu decoctio tamarindorum in sero lactis frequenter à *Boerhaavio* præscribebatur. Insuper ut in hac morborum specie virtutem

280

ob refrigerantem multùm congrua sunt acida, non male forsan serum lactis per fermentationem propriam obtentum & aliundè clarificatum anteponeretur; siquidem, ut jam diximus, eminentiori gradu qualitatem possidet acidam. 2°. In affectibus melancholicis venæ portarum infarctu productis, in quibus diluendæ necnon fluxilitate donandæ sunt materies, ut faciliùs dein per colatoria congrua evacuari valeant: hìc comparanda nobis videtur seri virtus fructibus horæis aquosis quos abundanter devorandos quibusdam melancholicis imperabat *Boerhaavius* sub scopo humores crassos in vena portarum residentes attenuandi. 3°. Tanquàm ad catharsim disponens aut etiam excipiens quorumdam catharticorum aliquandò usurpatur. Hìc autem annotabo mihi præcellere videri serum lactis modo *Hoffmanni* præparatum, quandò de cathartico resinoso quæstio movetur: siquidem principio mucaginoso sat donatur; aut saltem si serum vulgare adhibeatur; clarificationi nullatenus esse subjiciendum, nam his cautelis faciliùs miscibile succis aquosis gastricisque principium fit resinosum; ac proinde minus pertimescenda venit tum ventriculi, cum intestinorum irritatio. 4°. In febribus quartanis pertinacibus, quandò per lienis vasorum infarctum foventur: in tali enim casu seri lactis usu diutino mirandos effectus conspexisse refert D. *Senac* (1). 5°. In ardoribus necnon affectibus inflammatoriis, sive intestinorum, sive viarum uriniferarum optimum tanquàm temperans, antiphlogisticum à Practicis celebratur. 6°. In scorbuto à clarissimo *Lind.* multùm commendatur; necnon variis aliis in morbis summè convenit, quos hìc limitibus coarctus nullatenus referam: annotans tantùm præprimis præstare serum anglicum, quandò leviter corroborandi & aliundè aperiendi indicationes, ut in hydrope se præbent.

LAC ADMINISTRANDI NECNON IPSIUS COCTIONEM PROVOCANDI RATIO.

Quantum in me fuit de lacte chimicè necnon medicè jam disserui. Cujusnam verò utilitatis hæc omnia forent, nisi ipsius in ventriculo bona confirmaretur coctio? Etenim talem talemve per virtutem jam enumeratam indicatur illud alimentum, sed nidorosam concipit degenerationem, diarrhæas excitat, vel alvum integrè supprimit; tunc nonne ab usu integrè repudiandum esset, si ab arte nulla nobis suppeditarentur media quibus hæc præcaveri valent incommoda? Hæc sunt quæ in hoc articulo examini subjicere mihi propono; priùs tamen de modo ipsum exhibendi simplicissimo colloquens. 1°. Igitur quæritur an ægri constitutioni sit attendendum, equidem

---

(1) *Werlhof multùm etiam commendat serum lactis febribus in intermittentibus quæ à lentis viscerum obstructionibus pendent; in quo plantas affectioni primitivæ appropriatas leviter incoqui suadet. Paragr. 6, pag. 200, 201.*

equidem sanè. Etenim subjectis quibus ita fastidiosum est, ut ipsius aspectu nauseis vomituritionibusque infligantur, illud præscribere omnimodè foret ridiculum. Quantum etenim ex parte animalis necessaria sit appetentia, ut in propriam substantiam quoddam converti possit alimentum, in dubium revocari nequit. 2°. Quænam anni tempestas, modo ut casus non urgeat, eligenda sit: vernalis & autumnalis, siquidem his temporibus plantæ adolescere amant aromaticæ. 3°. An plantis morbo de quo quæstio versatur appropriatis cum emolumento in ægrotantem nutriri possit animal: nil observationi conformius, utpote his mediis affectus scorbutici, necnon sputa sanguifera integrè fuerunt persanata. 4°. An frigidum calidumve præberi debeat: hæc verò quæstio integrè ad idiosyncrasiam pertinet; id est, individui consuetudini consulendum est. Attamen unus si supponatur subjectus, marasmo v. g. inflictus ob veneris abusum, qui aliundè, quoquo modo ipsi præbeatur lactis coctionem perficit, tunc calidum, id est, recentissimè mulctum præberi debet, utpote quibusdam asserentibus, majori virtute donatur analeptica, in eo quod aurâ adhuc polleat. Tandem diæta de lactea plurima adhuc agitari valent. Sed de his otia nobis fecit D. *Venel*. Incommoda autem quæ ex lactis usu aliquando accidunt, sunt constipatio, diarrhæa, ructus acidi, nidorosi, &c. Si primum tunc ad enemata necnon leviora cathartica, ut magnesia alba, cassia cocta, confugiendum est. Multùm insuper in hoc casu collaudantur succi violarum, cherefolii, malvæ, cochleatim exhibiti. Tandem quidam Practici lac partibus anaticis aquæ immixtum commendant. Si secundum, id est, accedat diarrhæa, quidam ferrum rubrum in lacte extinguere præscribunt; plantis pariter cum astringentibus associari valet. Si tertium, id est, ructus superveniant acidi, tunc absorbentia, magnesia alba, aqua calcis felici cum successu usurpantur. Si tandem ructus nidorosi, tunc usui limonatæ libenter assentirer.

ARGUMENTABUNTUR
RR. DD. PROFESSORES REGII.

R. D. JOANNES IMBERT, *Cancellarius & Judex.*
R. D. PAULUS-JOSEPHUS BARTHEZ, *Cancellarius & Judex.*
R. D. FRANCISCUS DE LAMURE, *Decanus.*
R. D. GABRIEL-FRANCISCUS VENEL.
R. D. CAROLUS LEROY.
R. D. GASPARDUS-JOANNES RENE'.
R. D. ANTONIUS GOUAN.
R. D. FRANCISCUS BROUSSOUNET.

Antecessores Regii Veterani.

R. D. HENRICUS HAGUENOT, *Decanus, Professor emeritus.*

MONSPELII, apud JOANNEM MARTEL NATU MAJOREM. 1773.